

Autor: Michal Kratochvíl (AMO)

Kurz: Výzkum Médíí I. (JKM008)

Výtah z již provedeného výzkumu uskutečněného jinou kvantitativní metodou

Výzkum:

Conspiracism on social media: An agenda melding of group-mediated deceptions

Bibliografický záznam:

Bantimaroudis, Philemon, Sideri, Maria, Ballas, Dimitris, Panagiotidis, Theodore and Ziogas, Thanasis (2020), '*Conspiracism on social media: An agenda melding of group-mediated deceptions*', International Journal of Media & Cultural Politics, 16:2, pp. 115–138, on-line: https://doi.org/10.1386/macp_00020_1

Výtah:

Studie se zabývá vztahem mladých lidí, studentů několika univerzit v Evropě, ke konspiračním teoriím na sociálních sítích a tím, jak moc jsou ochotni jim uvěřit. Zaměřuje se především na odhalení, jakou důvěryhodnost dávají mladí lidé informacím, které čerpají ze internetu v různých typech uživatelem vytvořených obsahů. Jak moc věří a dokáží si ověřit důvěryhodnost textu na těchto sítích uveřejněných. Zda považují zprávy na sociálních sítích za stejně důvěryhodné, jako jsou zprávy z tradičních médií, kterými jsou noviny a televize. Abstrakt textu pak hovoří jasně:

„This study examines students’ social media interactions in relation to their subcultural explorations of a conspiratorial nature. A sample of 476 students from four European universities participated in a survey about conspiracy theories in social media group discussions. In the survey, we examined various social and media factors in relation to students’ beliefs in conspiracy theories. The results of this exploratory study reveal that students treat social media as news sources; furthermore, they trust social media more than traditional mass media. The study reveals demographic, personal and technological factors that encourage a mediated conspiratorial discourse.“

Autoři na začátku práce připomínají legendární rozhlasovou hru Orsona Wallese ve které v roce 1938 simuloval invazi marťanů na Zemi prostřednictvím smyšleného rozhlasového zpravodajství. Rozhlasové vysílání tehdy vyvolalo paniku a řada posluchačů skutečně uvěřila, že probíhá invaze mimozemšťanů a běželi se schovat do krytů a na bezpečná místa. Toto vysílání se stalo podkladem pro řadu výzkumů, především o masovém strachu. Autoři se od některých těchto studií odrazí a chtějí využít jejich základ při popisu uvěřitelnosti konspiračních teorií na sociálních sítích. Jak uvádějí:

„In this article, we look at a particular segment of users as we examine an agenda melding of deceptions or delusions, in social media settings. The terms ‘deception’ and ‘delusion’ are not always treated in the same manner by specialists. They are clearly slippery terms that require a great deal of caution as we examine these social phenomena. The central idea conveyed by both terms implies a false understanding or a failure to make sense of one’s natural or social environment. For example, Cantril (1940) was convinced that Welles’ radio listeners were deceived or deluded because they failed to distinguish between reality and fiction. Today, we face similar challenges in regard to what is real or fake.“

Cíl studie:

Studie se zaměřuje také na to, jakým způsobem konspirační teorie a fakt, že jim lidé věří, následně ovlivňuje jejich rodinné příslušníky, kamarád nebo kolegy. Zabývá se také tím, jak důležité je pro „fakt uvěření“ prostředí ze kterého studenti jsou. Studie tak zjišťuje, jaké všechny faktory jsou důležité pro to, aby studenti jednotlivým konspiračním teoriím uvěřili.

„The work presented in this article explores different social, technological and personal factors that seem to be related to conspiratorial beliefs. For example, the widespread belief that conspirators spray toxic substances on unsuspecting citizens with the aim of keeping them under control has gained users’ attention on different social media platforms (Tingley and Wagner 2017). A significant number of groups or communities discuss the ‘chemtrails’ issue while circulating different pieces of ‘information’ – including audio-visual evidence – that supposedly advances this particular belief. However, additional evidence is generated with other popular conspiracies dealing with vaccinations, the concealed cure-for-cancer conspiracy and the 9/11 attacks in the United States.“

Studie vychází z předpokladu, že sociální média mají zásadní vliv na formování názoru u mladých lidí. Konspirační teorie jsou pro ně pak jakýmsi vysvětlením věcí, které nechápou nebo jim nerozumí. Právě v této chvíli jim poskytnou sociální média odpověď, ale na základě vymyšlených nebo nepodložených faktů.

„However, the current project deals with segmented agendas promoted by individuals as they seek support and validation of their beliefs in environments of virtual communities. Although, this agenda melding involves also mainstream, mass media processes, there is evidence that social media platforms empower lay people in establishing the salience of conspiratorial themes. Furthermore, like-minded individuals find one another in platforms promoting segmented interests.“

Provedení studie:

Studie byla provedena na čtyřech evropských státních univerzitách. V Řecku, Kypru a Spojeném království. Ve výzkumu byly zapojeny celé třídy podle předem nastaveného schématu. Všechny to jsou reprezentanti takzvaných mileniálů.

„From all 476 students participating in the survey, 70.4 per cent represent two universities from Greece, 15.3 per cent represent a Cypriot university and 14.3 per cent represent a university in the United Kingdom. The students surveyed come from three countries that have experienced significant social, political and economic changes. Since 2010, Greece has dealt with a significant economic crisis and accepted major austerity measures cutting public spending while experiencing a rapid rise in unemployment. Cyprus dealt with a banking crisis which led to an unprecedented bail-out programme, resulting in a significant loss of people's savings. In a referendum about the country's relationship with the European Union, the British people voted in favour of exiting the Union, popularly known as Brexit. The outcome of the British referendum has initiated a period of political turbulence in the context of the European Union. All three countries represented in the sample – and, arguably, many other western states – display signs of political polarization, giving rise to parties of the far right or the far left while promoting dubious, populist personalities at the core of political discourse.“

Všem studentům byly rozeslány dotazníky, ve kterých odpovídali především i na to, kolik času tráví na internetu, jestli se někdy zapojili do diskuze o některé konspirační teorii a zda ji případně věří. Otázky se také točily okolo toho, zda mají nebo nemají předpoklady, aby studenti v konspirační teorii uvěřili.

„The combination of those categories of questions was deemed appropriate for our design, as we try to detect connections between students' online activity on social media platforms and their conspiratorial beliefs and inclinations. To design those questions, we drew from Eurobarometer, an established public opinion survey conducted in the context of the European Union. Many of our items, including the scales used, were adapted directly from previous Eurobarometer public opinion polls.“

Výsledky studie:

V první části studie badatelé zjistili, že 44,4% dotázaných tráví u sociálních sítí více jak dvě hodiny denně, 25,4% pak uvedlo „zhruba“ dvě hodiny před monitorem. Celkově u sociálních sítí stráví minimálně dvě hodiny 70% ze všech dotázaných. Toto zjištění bylo důležité především proto, aby se potvrdilo, že sociální sítě jsou důležitou součástí denní rutiny dotázaných a výzkum na nich provedený tak je relevantní.

Dalším zásadním zajištěním je především to, že 79,4% dotázaných uvedlo, že velká mainstreamová média lžou. 18,4% studentů bylo k této otázce neutrálních a pouze 2,2% s tímto tvrzením nesouhlasí. U otázky, zda jsou mainstreamová média relevantní, odpovědělo 15,70% že více než sociální média, ale 50,9% že relevance sociálních sítí a tradičních médií je stejná. Na základě těchto dat tak není překvapující, že důvěra v konspirační teorie je vcelku velká. Zkoumaly se čtyři – Chemtrails, útoky z 9/11, účelová vakcinace a lék na rakovinu. Výsledky:

Chemtrails	9/11 attack	Vaccines	Cancer cure
15.8%	41.1%	23.7%	50.5%
M=2.61	M=3.99	M=3.20	M=4.34
SD=1.82	SD=1.96	SD=1.75	SD=2.13

Table 1: Students believing in conspiracy theories (N=476).

Samotná studie také potvrdila, že důležité je i samotný původ studentů a prostředí ze které přicházejí. Například více náchylný k uvěření konspiračních teorií jsou lidé z Řecka a lidé s nižším příjmem než lidé, kteří se podle studie cítí spíše Evropany a z vyšších příjmových skupin.

„Our analysis yields some interesting findings. A high level of family income displays a reverse relationship with conspiracism, which is statistically significant at the 5 per cent level. Based on the odds ratio, there is a 23.7 per cent decrease. As family income rises, the probability of students believing in conspiracy theories decreases by 6.7 per cent. Thereby, the richer a student's family is, the lower the probability that the student has conspiratorial beliefs. The differences that accrue in connection with the parents' educational background are also worth discussing. We observe that the variable capturing mother's education is reversely correlated and significant even at low levels of education. On the other hand, we observe that the low educational level of father is positively associated with conspiracy beliefs and this association is reversed as the level of father's education increases. However, the education of the father is never statistically significant. A student's fear of losing a job displays some interesting information as well. As a student is more afraid of a sudden loss of her or his job, the likelihood of believing in conspiracies increases.“

Celkově studie potvrdila, že mladí lidé jsou daleko více důvěřiví v sociální sítě než starší ročníky. Jejich důvěra ve zprávy, které jsou na sociálních sítích je vysoká a nemají potřeby si informace ověřovat z jiných zdrojů. Podobnou studii bych chtěl realizovat v českém prostředí na náhodně vybraném vzorku, který odpoví na připravené dotazy.